

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра нової та новітньої історії України



15.03.2017 р.

15.03.2017 р.

ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів

галузь знань 03 – «Гуманітарні науки»
спеціальність 032 Історія та археологія
спеціальність 014 Середня освіта (Історія)

освітня програма «Історія, правознавство, суспільствознавство»
освітня програма «Історія, європеїстика, археологія»

Луцьк – 2017

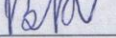
Робоча програма навчальної дисципліни «Джерелознавство всесвітньої історії та історії України» для студентів за спеціальностями: 032 «Історія та археологія; 014 «Середня освіта (Історія)» «___» _____ 2017 р.

Розробник: Ленартович О. Ю., професор кафедри нової та новітньої історії України, докт. іст. наук.

Рецензент: Крамар Ю. В., завідувач кафедри всесвітньої історії, докт. історичних наук, доцент.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри нової та новітньої історії України

протокол № 9 від 28.01.2017 р.


Завідувач кафедри  (проф. Баран В. К.)

Робоча програма навчальної дисципліни

схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № 4 від 2 березня 2017 р.

Голова науково-методичної

комісії факультету (інституту)  (Карліна О. М.)

Робоча програма навчальної дисципліни

схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 6 від 15.03. 2017 р.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Джерелознавство новітньої історії України” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, напряму – 032 «Історія та археологія; 014 «Середня освіта (Історія)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є комплекс джерел з історії України, які відносяться до нового та новітнього періоду, їхня класифікація, особливості створення, визначення рівня об’єктивності наявної в них інформації, методика дослідження джерел, історія архівної справи та діяльність науково-дослідних інститутів, документосховищ, музеїв України.

Міждисциплінарні зв’язки: курс тісно пов’язаний із загальним курсом історії України нового та новітнього періоду та курсом документознавства.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Джерелознавство в системі історичної науки.
2. Особливості українського джерелознавства новітньої історії України (20-ті роки ХХ ст. - початок ХХІ ст.).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 126 годин / 2 кредити ECTS.

1. Опис навчальної дисципліни.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо - кваліфікац. рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 2	03 – «Гуманітарні науки» 01 – Освіта	денна форма навчання
Заг. кількість годин –126	Спеціальність 032 Історія та Археологія 014 Середня освіта (Історія)	Нормативна
Модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»	Рік підготовки – 4
ІНДЗ: є		Семестр – 7
		Лекцій – 36
		Практичні (семінари) – 28
		Самост. робота 49 год.
		Індивід. роб. 13 год.
		Форма контролю: залік
Тижневих годин (для денної форм навчання): аудиторних – 3 год. самостійна робота – 4 год. індивід. роботи 1 год.		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Джерелознавство новітньої історії України” є наступне:

- з’ясувати, що є предметом вивчення предмету джерелознавство новітньої історії України, визначити його місце в структурі історичної науки;
- вивчити домінуючі ознаки за якими відбувається класифікація джерел;

- проаналізувати поняття – документ, визначити його ознаки та правила складання, виробити в студентів навички аналізу джерел;
- виявити провідні тенденції і закономірності розвитку джерелознавства на прикладі діяльності провідних вітчизняних істориків, науково-дослідницьких осередків;
- визначити перспективи розвитку українського джерелознавства.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Джерелознавство новітньої історії України” є наступне:

- виховувати у студентів почуття патріотизму, пошани до історичного минулого свого народу;
- дати знання студентам про предмет джерелознавства новітньої історії України, його об’єкти, дослідницькі та дидактичні знання, основні етапи розвитку;
- ознайомити студентів із новими досягненнями джерелознавства новітньої історії України;
- навчити студентів оперувати категоріями та поняттями;
- сформувати у студентів уміння самостійно вивчати й аналізувати історичні джерела.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні етапи розвитку джерелознавства новітньої історії України;
- головні закономірності формування джерельної бази новітньої історії України та відображення в них процесу історичного розвитку;
- базові поняття курсу.

вміти:

- знаходити зв'язок змісту історичної інформації джерела зі змістом його соціального призначення;
- критично оцінювати наративні джерела, зокрема мемуарні, епістолярні, політично-публіцистичні та інші, які є відображенням громадянської позиції автора;
- уміти розрізняти вплив спонукальних мотивів створення джерела на його зміст і форму;
- аналізувати історичні джерела на основі відповідності достовірності та повноти відомостей про події, описані у джерелі.

3. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. Джерелознавство в системі історичної науки.

Лекція. Тема 1. Джерелознавство як спеціальна галузь історичної науки (2 год.)

План

1. Предмет, завдання, структура історичного джерелознавства новітньої історії України.
2. Основні групи джерел з вивчення новітньої історії України.

Завдання для самостійної роботи: опрацювати поняття: джерелознавство, історична класифікація, історичні хроніки, історичне джерело.

Короткий зміст теми:

Розпочати вивчення курсу джерелознавства необхідно із визначення предмету і об’єкту вивчення, визначити структуру історичного джерелознавства новітньої історії України (1917-2013 рр.).

Висвітлюючи проблемні питання, слід зупинитися на класифікації основних груп джерел, зокрема: писемних – (літописи, актові, діловодні та нормативні, статистичні, матеріали соціологічних досліджень, судово-слідчі, документи громадських об’єднань та політичних партій, періодика, джерела особового походження. Архівні, інтернет), речових, зображальних, усних або фольклорних, лінгвістичних. Висвітлюючи зазначені питання, слід зупинитися на складовій частині джерелознавства – документознавстві, понятті – документ, його функціях, властивостях, ознаках.

Аналізуючи тему в цілому, варто констатувати, що галузь історичної науки, яка займається виявленням і вивченням історичних джерел, розробляє засоби та методи їх критичного аналізу з метою використання в історичному дослідженні, називається історичним джерелознавством. Історичне джерело – матеріальний носій історичної інформації, що виник у процесі суспільних відносин і відображає той чи інший бік діяльності людини.

Література:

1. Бондаренко Г. Вступ. Спеціальні (допоміжні) історичні дисципліни. – Луцьк, 1977.
2. Галенко О. Документальні публікації з історії Української РСР. Теорії та джерелознавчий аналіз. – К., 1991.
3. Джерелознавство з історії України. Довідник. – К., 1998.
4. Довгопол В., Литвиненко М., Лях Р. Джерелознавство з історії Української РСР. – К., 1986.
5. Історичне джерелознавство: Підручник. Калакура Я. С. та ін. – К.: Либідь, 2002.
6. Источниковедение истории СССР / Под ред. И. Д. Ковальченко. – М., Высшая школа, 1981.
7. Макаруч С. Писемні джерела з історії України: Курс лекцій. – Львів: Світ, 1999.
8. Фарсобин В. Источниковедение и его метод: Опыт анализа понятий и терминологии. – М. Наука, 1983.
9. Портнов А. Українська радянська історіографія: до постановки проблеми // Сучасність. - №6. – 2000. – С. 112-116.
10. Архівознавство. Підручник. – К., 1998.
11. Джерела українознавства. – К., 1990.
12. Калакура Я. Українське історичне джерелознавство: традиції і сучасність// Константи. – 1996. - № 2-5.

Семінарське заняття 1. Тема. Предмет і завдання історичного джерелознавства (2 год.).

План

1. Поняття історичного джерела та їх класифікація.
2. Документознавство як наука. Поняття документ його функції, властивості та ознаки.
3. Книга, як вид документа.

Завдання для самостійної роботи: опрацювати книгу: Швецова-Водка Г. М. Документознавство. Навчальний посібник. – К., 2007.

Література:

1. Історичне джерелознавство: підручник / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська. – К., 2002.
2. Швецова-Водка Г. Документознавство. Навчальний посібник. – К., 2007.
3. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
4. Ляхоцький В. На рубежі тисячоліть: здобутки та перспективи Українського джерелознавства / Пам'ять століть. – 1998. - №5.
5. Кулешов С. Про значення поняття документ // Бібліографічний вісник. 1995. - №1. – С. 1-4.

Лекція. Тема 2. Писемні джерела – основа історичних досліджень (2 год.)

План

1. Загальний огляд джерел.
2. Акти та діловодні документи.
3. Матеріали статистичні та соціальних досліджень.

Завдання для самостійної роботи: скласти таблицю різновидів писемних джерел та коротко охарактеризувати кожне з них.

Розкриваючи сутність проблемних питань слід звернути увагу на критерії класифікації писемних джерел, їх характер. Зміст і форму: акти та діловодні документи; матеріали статистичні та соціологічних досліджень; судово-слідчі документи; документи громадських об'єднань та політичних партій. Розглядаючи акти та діловодні документи новітньої історії України, варто сказати про те, що це правові документи, в яких зафіксовані договори, угоди між приватними особами, між державою і приватними особами, між державою і церквою. Це документи, які виникли внаслідок діяльності органів влади, суду та інших інституцій.

Статистичні джерела охоплюють носії відомостей, що виникли внаслідок масових обстежень, описів, переписів, запровадження обліку та звітності. Матеріали соціологічних досліджень – анкетування, інтерв'ю, опитування. Судово-слідчі джерела: протоколи обшуку та огляду, протоколи слідства, допитів звинувачених та свідків, очних ставок, донесення агентів, листування слідчих органів. Речові докази, допитні листи по справах, вироки судів, матеріали прокурорського нагляду.

Характеризуючи документи громадських об'єднань та політичних партій, варто зауважити про статuti партій та об'єднань, їх програмні документи, матеріали з'їздів,

конференцій, пленумів, засідань центральних і місцевих органів партій та об'єднань; виступи на з'їздах, конференціях, у пресі лідерів партій та об'єднань, у яких роз'яснюються й коментуються документи цих організацій, а також їхня практична діяльність.

Література:

1. Багалій Д. Нарис української історіографії. Т.1, вип.1. Літописи; вип.2 Джерелознавство. – Харків, 1923, 1925.
2. Войцехівська І. Структура історичного джерелознавства: традиції та сучасні проблеми // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвідомчий збірник наукових праць. Вип.
3. Джерелознавчі дисципліни. – К., 2001. – С. 255-270.
3. Галето О. Документальні публікації з історії Української РСР: теорія та джерелознавчий аналіз. – К., 1991.
4. Калакура Я. Класифікація та ідентифікація джерел з українознавства // Українознавство в системі освіти. – К., 1996.
5. Соціологічні видання 1992-1997 рр.: Бібліографія // Соціологія: історія, методи, маркетинг. – 1998. - №1-2. –С. 281-286.

Семінарське заняття 2. Тема. Писемні джерела (2 год.)

План

1. Загальний огляд писемних джерел.
2. Судово-слідчі документи.
3. Документи громадських об'єднань та політичних партій.

Завдання для самостійної роботи: охарактеризувати місце і роль матеріалів соцдосліджень у джерельній базі історії України.

Література:

1. Багатопартійна українська держава на початку ХХ ст.: Програмні документи перших українських політичних партій. – К., 1992.
2. Калакура Я. Особливості джерелознавчої критики архівно-слідчих документів // Архівно-слідчі справи репресованих. – К., 1998.
3. Калакура Я. Українське історичне джерелознавство: традиції і сучасність // Константи. – 1996. - №2-5.
4. Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК. – Т.1 (1918-1941); Т. 2 (1941-1976). – К., 1976; Комуністична партія України: зїзди, конференції. – К., 1991.
5. Україна багатопартійна: програмні документи нових партій. – К., 1991.

Лекція. Тема 3. Періодика як історичне джерело (2 год.)

План

1. Роль газет як джерела.
2. Провідне місце журналів.

Завдання для самостійної роботи: вказати чому періодичну пресу вважають комплексним джерелом?

Вивчаючи поставлені питання потрібно зупинитися на таких різновидах джерел новітньої історії України, як газети та журнали; значенні періодичної преси як історичного джерела; особливостях цих джерел (зміст преси радянського та новітнього періоду, їх специфіки); типах газет і журналів; класифікації за ідейно-політичними напрямками; передових, редакційних газетних та журнальних статтях для вивчення історичних подій; авторських статтях; публікації в газетах і журналах постанов та указів уряду та документальних матеріалів; критику на сторінках газет і журналів та самої періодики; критичний аналіз матеріалів преси; самвидав.

Варто зазначити, що специфічною рисою цього виду джерел є комплексний, синтетичний характер: у них представлено багато форм оперативної інформації (документальна, поточно-хронікальна, особового характеру). Публікації на сторінках газет і журналів офіційних матеріалів - постанов органів державної влади, документів політичних партій та громадських організацій – перетворення їх на скарбницю джерел епохи, які висвітлюють події.

Газета – видання у вигляді одного чи декількох аркушів установленого формату. Що виходить через певні короткі проміжки часу і містить оперативну інформацію з актуальних питань громадсько-політичного життя. Розрізняють громадсько-політичні, спеціальні, спеціальний випуск. Журнал – видання у вигляді блока скріплених у корінці аркушів друкованого матеріалу встановленого формату, що містить статті, реферати, жанри літературних творів різних типів. Розрізняють громадсько-політичний, науковий, науково-популярний, виробничо-практичний, популярний, літературно-художній.

Література:

1. Доній О., Синельников О. Історія України мовою документів і фактів. 1998-1999. – К., 1999.
 2. Друковані та електронні засоби масової інформації України. Ч.1 Газети. – Кн.1, 2; Ч.2 Журнали. – К., 2000.
 3. Редакційно-видавнича справа: досвід, проблеми, майбутнє / За ред. В. В. Різуна. – К.: Київський університет, 1997.
 4. Репертуар української періодики XIX-XX ст.: Матеріали добібліографії. – Т. 1. Західноукраїнська періодика 20-30-х рр. XX ст.- Львів, 1997.
 5. Сучасна українська журналістика: поняттєвий апарат / За ред. А. З. Москаленка. – К., 1997.
- Семінарське заняття 3. Тема. Періодика як історичне джерело(2 год.).**

План

1. Газети як різновид періодики.
2. Журнали.

Література:

1. Доній О., Синельников О. Історія України мовою документів і фактів. 1998-1999. – К., 1999.
 2. Друковані та електронні засоби масової інформації України. Ч.1 Газети. – Кн.1, 2; Ч.2 Журнали. – К., 2000.
 3. Редакційно-видавнича справа: досвід, проблеми, майбутнє / За ред. В. В. Різуна. – К.: Київський університет, 1997.
 4. Репертуар української періодики XIX-XX ст.: Матеріали добібліографії. – Т. 1. Західноукраїнська періодика 20-30-х рр. XX ст.- Львів, 1997.
 5. Сучасна українська журналістика: поняттєвий апарат / За ред. А. З. Москаленка. – К., 1997.
- Лекція. Тема 4. Джерела особового походження (2 год.).**

План

1. Спогади і мемуари.
2. Щоденники, приватне листування, автобіографії.
3. Документи самвидаву.

Завдання для самостійної роботи: опрацювати поняття – джерела особового походження, джерело історичне, мемуари, періодична преса.

Основними видами джерел особового походження є спогади (мемуари), щоденники, приватне листування, життєписи, автобіографії, тощо. Цінність цих джерел зумовлюється особливостями їхнього походження – вони належать конкретному автору, відображають безпосереднє сприйняття ним навколишнього світу, історичних подій і явищ; по-перше. В них закладена своєрідна інформація соціально-психологічного рівня, відсутня і інших видах джерел; по-друге, матеріали особового походження нерідко містять такі відомості, яких немає в інших джерелах, їх використання дає змогу історика більш докладно й колоритно відтворити як окремі події, так і характерні риси й особливості певних епох, осіб. Відтворюючи події певного часу, джерела особового походження не позбавлені суб'єктивності в оцінці історичних фактів, суспільних явищ, тому їхня цінність зростає, коли вони використовуються у комплексі з іншими видами джерел.

Мемуарна література – твори про дійсні соціально-економічні, політичні, культурні, сімейно-побутові й інші процеси та події, написані учасниками подій і процесів або їх безпосередніми спостерігачами через певний проміжок часу.

Аналізуючи цей матеріал слід зупинитися на характеристиці основних різновидів джерел особового походження та їх місця у джерельній базі новітньої історії України, можливості їх

використання дослідниками. Особливу увагу слід звернути на мемуари державних та політичних діячів, спогади учасників революційних подій 1917-1920-х рр., Другої світової війни та подій 1990-х рр. пов'язаних із відродженням та становленням української державності.

Література:

1. Винниченко В. Відродження нації. – Ч. 1-3. - К., 1991.
 2. Гетьман В. Як приймалась Конституція України: Нотатки учасника розробки Основного закону України. – К., 1996.
 3. Гривачевський М. Листи з Соловків. – К., 1992.
 4. Довженко О. Господи, пошли мені сили: Щоденник, кіноповіді, оповідання, фольклорні записи, листи, документи. – Харків, 1994.
 5. Карпенко В. Парламент із середини: нотатки депутата. – К., 1991.
 6. Кравчук Л. Последние дни империи... Первые годы надежды // Киевские ведомости. – 1994. – 24 апр. – 30 июля.
 7. Остарбайтери: Спогади жителів Рівненщини, вивезених гітлерівцями на каторжні роботи до Німеччини. – Рівне, 1999.
 8. Скоропадський П. Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918. – К., Філадельфія, 1995.
- Лекція. Тема 5. Архівні документи як основа вивчення історії України (2 год).**

План

1. Загальний огляд та характеристика документів архівів України.
2. Класифікація архівних документів.

Завдання для самостійної роботи: опрацювати поняття – архів, архівознавство, атрибуція джерела.

Архівний документ – документ, що припинив виконувати функцію, задля якої був створений але зберігається або підлягає зберіганню з огляду на його цінність для особи, суспільства чи держави. Архів – державна установа чи її структурний підрозділ, що організовує і забезпечує відбір, нагромадження архівних документів, їх облік, зберігання, користування ними.

Вивчення зазначеної проблеми полягає в тому, щоб дати майбутнім фахівцям систему знань з історії архівної справи, становлення Національного архівного фонду, формування архівної системи та діяльність провідних архівів України, основних принципів комплектування документальних матеріалів, проведення обліку, класифікації, порядок користування архівними фондами. Особливу увагу слід звернути на характеристику таких документів, як кінофотовідеодокументи. Сюди відносяться кіно сюжети, телепередачі, кіно-і тележурнали, інтернет сайти та ін.. Вони наочно передають колорит епохи, динаміку подій, фіксують окремі моменти перебігу подій.

Література:

1. Архіви України про пам'ятки історії та культури [Огляд фондів ЦДАК, ЦДАВО України] // Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження. – К., 1998. – С. 108-120.
2. Архіви України: Бібліогр. покажчик. Зміст, 1947-1970 рр. / УДНДІАСД; Історичне т-во Нестора-Літописця; Уклад.: А. А. Батюк, М. І. Бутич. – К., 1999. – 199 с. – (Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки, Вип. 3).
3. Архівні установи України: Довідник / Автори-укладачі О. І. Алтухова, С. І. Андросова, Л. С. Анохіна та ін.; ред. кол. О. С. Онищенко, Р. Я. пиріг, Л. А. Дубровіна та ін.; Державний комітет архівів України, Міністерство культури і мистецтв України; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України. – К., 2000.
4. Архівознавство: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Редкол.: Я. С. Калакура та ін. – К., 1998.
5. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення: ДСТУ 2 732-94. – Введ. 01.07.95. – К., 1994. – 33 с.
6. Мітюков О. Радянське архівне будівництво на Україні. 1917-1973. – К., 1975. – С. 172-173.
7. Нариси історії архівної справи в Україні / Заг.ред. І. Б. Матяш та К. І. Климової. – К.: Академія, 2002.

Лекція. Тема 6. Українське краєзнавство як складова джерелознавства історії України (2 год.).

План

1. Документальні джерела з регіональної історії України.
2. Українське краєзнавство – джерелознавчий аспект.
3. Волинський край.

Завдання для самостійної роботи: опрацювати книгу Дем'янчука Г. Українське краєзнавство: сторінки історії.

Історичне краєзнавство – спеціальна історична дисципліна – це сукупність знань про історію того чи іншого краю, вивчення процесу розвитку його природи, історії, економіки і т. і. Формування в студентів навичок дослідження історії регіонів України, рідного краю, на основі аналізу різноманітних джерел, є важливою складовою вивчення джерелознавства новітньої історії України загалом. Вивченню історичного процесу сприяє формування краєзнавцями широкого та різноманітного за формою та змістом фонду першоджерел, зокрема, пошук і оприлюднення забутих імен, подій та фактів, збереження історико-культурної спадщини. До основних видів історико-краєзнавчих досліджень можна віднести: наукові публікації, літописи, мемуари, актові джерела, періодику, археологічні дослідження, збирання фольклору, соціологічні дослідження.

Література:

1. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. – К., 2000.
2. Тронько П. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття: Досвід. Проблеми. Перспективи. – К., 2000.
3. Яковенко Н. До питання про методологію вивчення історії України // Генеза. – 1996. - №1-4.
4. Луцьку – 900 років. 1085-1985. – Збірник документів і матеріалів. – К., 1985. – 302 с.
5. Михайлюк О., Кічий І. Історія Луцька. – Л., 1991. – 192 с.
6. Історія Волині. З найдавніших часів до наших днів. – Л., 1988. – 230 с.

Лекція. Тема 7. Музеєзнавство як одна з складових джерелознавства (2 год.).

План

1. Музейні фонди України – джерела вивчення новітньої історії України.
2. Музеєзнавство Волині.

Завдання для самостійної роботи: охарактеризувати один з музеїв Волині.

Під час вивчення зазначених питань потрібно звернути увагу на понятійний апарат – музей, музейна справа, музеєзнавство, об'єкт і джерела історичного музеєзнавства, класифікація музейних пам'яток тощо. Музеї це культурно-освітні та науково-дослідні заклади призначені для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, доручення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини. Музейна справа – спеціальна галузь культурно-освітньої та наукової діяльності, яка здійснюється музеями щодо комплектування, збереження, вивчення і використання пам'яток природи, матеріальної та духовної культури. Музеєзнавство – наукова дисципліна, що вивчає закономірності виникнення та розвитку музеїв, їх соціальні функції, форми та способи реалізації цих функцій на різних етапах суспільного розвитку. Основним призначенням музеїв є збереження пам'яток минулого для майбутніх поколінь, а розвиток музейної справи є найбільш перспективним напрямком для досягнення цієї мети.

Особливість музеїв полягає в тому, що вони збирають, вивчають та експонують першоджерела або оригінали, тобто пам'ятки, які безпосередньо пов'язані з розвитком природи, життям людського суспільства. За цією особливістю музеї близькі до науково-дослідних установ, які вивчають першоджерела. Друга особливість музеїв полягає в тому, що вони працюють над дуже різноманітними першоджерелами – використовують геологічні, палеонтологічні, зоологічні, антропологічні та інші природничі колекції, пам'ятки матеріальної культури (знаряддя праці, інструменти, ремісничі вироби, зброю тощо), пам'ятки духовної культури (твори живопису, графіки, скульптури тощо), а також рукописні та друковані документи, книги. Третьою особливістю музеїв є те, що вони використовують фонди для популяризації першоджерел – показу їх в експозиції, на спеціальних виставках, за

допомогою екскурсій, лекцій або інших видів інформування. Мережа музеїв в Україні будується на основі усталеної в українському музеєзнавстві їх наукової класифікації. Сучасна наукова класифікація остаточно склалася в повоєнні роки ХХ ст. Відповідно до цієї класифікації всі українські музеї поділяються: 1) науково-освітні масові, або публічні, 2) науково-дослідні, або академічні, які призначені для спеціалістів, 3) навчальні, які призначені для учнів і студентів, створюються при школах, середніх та вищих учбових закладах, 4) музеї-скансени (під відкритим небом).

Література:

1. Мезенцева Г. Музеєзнавство. – К., 1980.
2. Бондар М., Мезенцева Г., Славін Л. Нариси музейної справи. – К., 1959.
3. Закон України Про музеї та музейну справу. // Урядовий кур'єр. – 1995. – 17 серпня.
4. Маньковська Р. Музеєзнавство в Україні. – К., 2000.
5. Музеї України: Довідник // Міністерство культури і мистецтв України. – К., 1999.
6. Погорелова А. Музейна справа: орієнтири розвитку // Українська культура. – 1996. - №2. – С. 2-3.

Модуль 2. Особливості українського джерелознавства новітньої історії України (20-ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.).

Лекція. Тема 8. Джерела до вивчення історії України 1917-1939 рр. (2год.).

План

1. Джерела з історії Української революції 1917-1920 рр.
2. Характеристика джерел міжвоєнного періоду (1921-1939 рр.).
3. Західна Україна - джерелознавчий аспект.

Завдання для самостійної роботи: Охарактеризувати тезисно джерела історії України 1918-1921 рр.

В дослідженні історії України 20 ст. провідну роль відіграють нарративні джерела. Більшість документів зберігаються в центральних державних архівах України. Характерною особливістю періоду революції стала неспроможність українських урядів вести повноцінне діловодство та забезпечити повноцінне збереження документів. Існує певна диспропорція у кількості документів доби Центральної ради, Директорії та гетьманату П. Скоропадського. Складність дослідження полягає також у тому, що значна частина документів була вивезена до Росії і доступ до них залишається обмеженим. Характеризуючи документи міжвоєнного періоду слід пам'ятати, що значна частина джерел написана іноземною мовою, зокрема, польською. Більшість цих джерел не використовувалася науковцями в радянські часи і лише у період 90 –х років потрапили в поле зору науковців. Характер цих документів різноманітний від політичних звітів про соціально-політичне становище до планів економічних реформ та стану в культурно-освітній сфері.

Література:

1. Винниченко В. Відродження нації. – Ч. 1-3. - К., 1991.
2. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації 19-20 ст. – К., 2000.
3. Кульчицький С. Україна між двома війнами (1921-1939 рр.). – К., 1999.
4. Рубльов О., Ресніт О. Українські визвольні змагання. 1917-1921 рр. – К., 1999.
5. Скоропадський П. Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918. – К., Філадельфія, 1995.
6. Українська Центральна Рада: документи і матеріали. В 2 т. – К., 1997.
7. Шаповал Ю. Україна 20-50-х років: сторінки неписаної історії. – К. 1993.

Семінарське заняття 4. Тема. Джерела з історії України міжвоєнного періоду (1921-1939 рр.) (2год.).

План

1. Універсали Центральної ради як джерело дослідження історії України.
2. Голодомори 1921-1923 та 1932-1933 рр.: джерелознавчий аспект.
3. Видатні історичні персоналії в історії України 1920-30-х років.

Завдання для самостійної роботи: підготувати повідомлення про одного зі свідків голодоморів.

Література:

1. Верстюк В. Українська Центральна Рада: Навчальний посібник. – К., 1997.
 2. Веселова О., Марочко В., Мовчан О. Голодомори в Україні. 1921-1923. 1932-1933. 1946-1947: злочини проти народу. – К., Нью-Йорк, 2000.
 3. Голод-геноцид 1933 року в Україні: історико-політологічний аналіз соціально-демографічних та морально-психологічних наслідків: Міжнародна науково-теоретична конференція. – К., 1998. – 28 листопада. – К., 1990.
 4. Колективізація і голод на Україні (1929-1933): Збірник документів і матеріалів. – К., 1992-1993.
 5. Кульчицький С. Україна між двома війнами (1921-1939 рр.). – К., 1999.
 6. Шаповал Ю. Україна 20-50-х років: сторінки неписаної історії. – К. 1993.
- Лекція. Тема 9. Джерелознавство історії України 40-80-х років ХХ ст.**

План

1. Загальна характеристика джерел з історії України періоду Другої світової війни.
2. Джерелознавство історії України другої половини 40-х – початку 60-х років 20 ст.
3. Джерела до вивчення історії України другої половини 60-х – першої половини 80-х років 20 ст.

Завдання для самостійної роботи: проаналізувати книгу Довженко О. Україна в огні. Кіноповість. Щоденник.

Висвітлюючи ці питання, варто виокремити основні етапи в розвитку джерелознавства: 1. – 1941-1945 рр.; 2. – з кінця війни до середини 50-х років 20 ст.; 3. – друга половина 50-х років – друга половина 80-х років 20 ст. Джерела з історії Другої світової війни широко представлені в вітчизняних архівах та музеях. Вони умовно діляться на документи державних і партійних органів влади, окупаційної адміністрації, націоналістичного підпілля. Більшість з них зберігаються в ЦДАГО України, ГДА СБ України, ЦДАВО України та обласних державних архівах. Характер цих документів різноманітний: міждержавні угоди, накази, статистичні матеріали, звіти, пропагандистські матеріали. Важливо відзначити, що в межах закону України про вільний доступ населення до інформації було розсекречено значну кількість першоджерел, які стосувалися діяльності українських націоналістів. Наголосити на існуванні електронного архіву СБ України де кожен бажаючий може зробити необмежену кількість копій документів, кінофотоматеріалів для власного використання.

Література:

1. Бульба-Боровець Т. Армія без держави.
2. Лебідь М. Українська повстанська армія. – Львів. 1991.
- Літопис нескореної України: Документи, матеріали, спогади. – Львів, 1993. Кн. 1-2.
3. Літопис УПА. В 28 т. – Торонто-Львів.
4. Мірчук П. Українська повстанська армія 1942-1952. Документи і матеріали. – Львів, 1991.
5. Трофимович В. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). – Львів, 1995.
6. У лещатах тоталітаризму: перше двадцятиріччя Інституту історії України НАН України (1936-1956). Збірник документів і матеріалів. – К., 1996. – Ч. 1-2.
7. Яремчук В. Минуле України і історичній науці УРСР післясталінської доби. – Острог, 2009.

Семинарське заняття 5. Тема. Загальна характеристика джерел з історії України 40-80-х років 20 ст. (2год.).

План

1. Джерела з історії національно-визвольного руху України.
2. Джерелознавство з історії політичного, соціально-економічного та науково-культурного життя України 40-80-х роках 20 ст.
3. Джерела до вивчення дисидентського руху в Україні.

Завдання для самостійної роботи: опрацювати терміни: агресія, пакт, нацизм, фашизм, тоталітаризм, національно-визвольний рух.

Література:

1. Баран В., Даниленко В. Україна в умовах системної кризи (1946-1980 рр.) // Україна крізь віки. – К., 1999. – Т. 13.
2. Бульба-Боровець Т. Армія без держави.

3. Лебідь М. Українська повстанська армія. – Львів. 1991.
4. Літопис нескореної України: Документи, матеріали, спогади. – Львів, 1993. Кн. 1-2.
5. Літопис УПА. В 28 т. – Торонто-Львів.
6. Литвин В. Україна у першому повоєнному десятилітті (1946-1955). – К., 2004.
7. Ленартович О. Український національно-визвольний рух на Волині в роки Другої світової війни. – Луцьк., 2012.
8. Мірчук П. Українська повстанська армія 1942-1952. Документи і матеріали. – Львів, 1991.
9. Трофимович В. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). – Львів, 1995.
10. У лещатах тоталітаризму: перше двадцятиріччя Інституту історії України НАН України (1936-1956). Збірник документів і матеріалів. – К., 1996. – Ч. 1-2.
11. Яремчук В. Минуле України і історичній науці УРСР післясталінської доби. – Острог, 2009.

Лекція. Тема 10. Українське джерелознавство в період суверенізації та відновлення державності України (2 год.).

План

1. Криза марксистської парадигми історії та формування нової джерельної бази в Україні.
2. Українське джерелознавство на переломному рубежі історії (друга половина 80-х початок 90-х років 20 ст.).
3. Відродження традицій національного джерелознавства в умовах незалежності України.

Завдання для самостійної роботи: назвати основні праці істориків української діаспори, оприлюднені в Україні на початку 1990-х років.

Джерела для вивчення цього періоду вітчизняної історії умовно можна поділити на кілька груп: 1. Офіційні документи та законодавчі акти України; 2. Архівні матеріали центральних державних та обласних і місцевих архівів; 3. періодичні видання; 4. Виступи та доповіді перших осіб держави (Президентів України, Прем'єр-Міністрів України і т.і.); 5. Джерела особового походження (мемуари, спогади, особисті листи і т. і.); 6. Інформаційні ресурси інтернету; 7. Кінофотодокументи.

Згадані джерела дають змогу досліднику проаналізувати систему функціонування законодавчої, виконавчої гілок влади в Україні, обласних, міських і районних адміністрацій. Важливе значення мають і публікації в періодичній пресі, зокрема, Урядовий кур'єр, Голос України, Відомості Верховної Ради України, часописи політичних партій та громадських організацій, інтерв'ю, матеріали брифінгів, прес-конференцій, соціологічні дослідження, інтернетсайти Президентів України, народних депутатів тощо.

Література:

1. Алексєєв Ю., Кульчицький С., Слюсаренко А. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985 – 1999 рр.). – К., 2000.
2. Баран В. Україна: новітня історія (1945-1991 рр.). - Львів, 2003.
3. Гарань О. Від створення Руху до багатопартійності. – К., 1992.
4. Лановик Б., Матейко Р. Роль та місце української діаспори в становленні незалежної Української держави. – Тернопіль, 2001.
5. Литвин В. Україна на межі тисячоліть (1991-2000 рр.). – К., 2000.
6. Маркітан Л. Інформаційний потенціал кіно фото документів як історичного джерела // УІЖ. – 2002. - №5. – С. 34-49.
7. Сакада Л. Український історик: генеза, тематика, постаті. – К., 2003.

Семінарське заняття 6. Тема. Джерела вивчення історії України в період незалежності (1991-2013 рр.) (2 год.).

План

1. Акт проголошення незалежності України як джерело новітньої історії України.
2. Документи державних органів влади як історичне джерело.
3. Документи політичних партій та громадських організацій як джерело вивчення історії України.
4. Джерела з історії помаранчевої революції 2004 р.

Завдання для самостійної роботи: охарактеризувати тезово історію України періоду незалежності.

Література:

1. Алексєєв Ю., Кульчицький С., Слюсаренко А. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985 – 1999 рр.). – К., 2000.
2. Баран В. Україна: новітня історія (1945-1991 рр.). - Львів, 2003.
3. Гарань О. Від створення Руху до багатопартійності. – К., 1992.
4. Лановик Б., Матейко Р. Роль та місце української діаспори в становленні незалежної Української держави. – Тернопіль, 2001.
5. Литвин В. Україна на межі тисячоліть (1991-2000 рр.). – К., 2000.
6. Маркітан Л. Інформаційний потенціал кіно фотодокументів як історичного джерела // УІЖ. – 2002. - №5. – С. 34-49.
7. Політична історія України. ХХ століття: У 6 т. – Т. 6. – К., 2003.
8. Портнов А. Українська радянська історіографія: до постановки проблеми // Сучасність. – 2000. -№6. – С. 112-116.
9. Сакада Л. Український історик: генеза, тематика, постаті. – К., 2003.

Семинарське заняття 7. Тема. Актуальні проблеми сучасного джерелознавства (2 год.).

План

1. Архівні документи як основа дослідження історії України: загальний огляд та характеристика.

2. Інформаційний потенціал кінофотодокументів як історичного джерела.

Завдання для самостійної роботи: підготувати повідомлення - Конституція України як джерело новітньої історії України.

Література:

1. Алексєєв Ю., Кульчицький С., Слюсаренко А. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985 – 1999 рр.). – К., 2000.
2. Архіви України про пам'ятки історії та культури [Огляд фондів ЦДІАК, ЦДАВО України] // Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження. – К., 1998. – С. 108-120.
3. Архіви України: Бібліогр. покажчик. Зміст, 1947-1970 рр. / УДНДІАСД; Історичне т-во Нестора-Літописця; Уклад.: А. А. Батюк, М. І. Бутич. – К., 1999. – 199 с. – (Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки, Вип. 3).
4. Архівні установи України: Довідник / Автори-укладачі О. І. Алтухова, С. І. Андросова, Л. С. Анохіна та ін.; ред. кол. О. С. Онищенко, Р. Я. пиріг, Л. А. Дубровіна та ін.; Державний комітет архівів України, Міністерство культури і мистецтв України; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України. – К., 2000.
5. Архівознавство: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Редкол.: Я. С. Калакура та ін. – К., 1998.
6. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення: ДСТУ 2 732-94. – Введ. 01.07.95. – К., 1994. – 33 с.
7. Баран В. Україна: новітня історія (1945-1991 рр.). - Львів, 2003.
8. Гарань О. Від створення Руху до багатопартійності. – К., 1992.
9. Лановик Б., Матейко Р. Роль та місце української діаспори в становленні незалежної Української держави. – Тернопіль, 2001.
10. Литвин В. Україна на межі тисячоліть (1991-2000 рр.). – К., 2000.
11. Маркітан Л. Інформаційний потенціал кіно фотодокументів як історичного джерела // УІЖ. – 2002. - №5. – С. 34-49.
12. Політична історія України. ХХ століття: У 6 т. – Т. 6. – К., 2003.
13. Портнов А. Українська радянська історіографія: до постановки проблеми // Сучасність. – 2000. -№6. – С. 112-116.
14. Сакада Л. Український історик: генеза, тематика, постаті. – К., 2003.

Семинарське заняття 8. Тема. Волинський край: джерелознавство новітньої історії (4 год.).

План

1. Архівні документи.
2. Спогади і мемуари.

3.Періодична преса.

4.Кінофотодокументи.

Завдання для самостійної роботи: підготувати повідомлення про історію Волині та відомих істориків періоду незалежності.

Висвітлюючи поставлені питання слід зазначити, що Перша світова війна, революція та громадянська війна утруднили краєзнавчі дослідження Волині. У цей час плідно працювали О. Цинкаловський, Я. Фіцке, О. Мацко, М. Орлович. У 1930-1939 рр. у Рівному виходив Річник Волинський (польською мовою), діяло Волинське польське краєзнавче товариство, що у 1938-1939 рр. видавало місячник Волинська земля (теж польською мовою). Великий вклад у дослідження території воєводства вніс окружний музей у Луцьку.

Варто детальніше зупинитися на тому, що традиційним є поділ історико-краєзнавчих джерел новітньої історії України на наукові публікації, періодику, архівні фонди, комплектування і вивчення музейних колекцій, археологічні розкопки, збирання фолкльору, соціологічні обстеження, інтернет.

Головними архівними установами сучасної Волині є Державні архіви Волинської області (ДАВО), Житомирської (ДАЖО), Рівненської (ДАРО), а також частково Хмельницької (ДАХО), Тернопільської (ДАТО), Львівської (ДАЛО). У ДАВО найповніше висвітлено період 1921-1939 рр., незначна інформаційна база періоду німецької окупації 1941-1945 рр.

Особливу увагу слід звернути на спогади та мемуари Т. Байди, Н. Бурчака, Г. Гуртового, М. Куделі, І. Левчанівської, кіно фотодокументи, усні джерела історичного краєзнавства, музейні установи Волині.

Література:

1.Амеженко Н. О. Фонд Р-392. Картотека колишніх радянських військовополонених в Держархіві Волинської області – важливе джерело до історії краю Другої світової війни // Волинь у Другій світовій війні та перші повоєнні роки: Матеріали наук. Історико-краєзнавчої конференції присвяченої 50-й річниці перемоги над фашизмом 19-20 квітня 1995 р. – Луцьк, 1995. – С. 24.

2.Амеженко Н. О., Ревуха Г. М. Велика Вітчизняна війна в документах розсекречених фондів держархіву Волинської області// Волинь у Другій світовій війні та перші повоєнні роки: Матеріали наук. Історико-краєзнавчої конференції присвяченої 50-й річниці перемоги над фашизмом 19-20 квітня 1995 р. – Луцьк, 1995. – С. 23.

3.Волинський держархів у м. Луцьку: Путівник / Ред.: П. В. Кашевський, А. А. Кондратюк, М. Р. Милусь. – Л., 1964. – 251 с.

4.Гика В. Історія Другої світової війни в документах Державного архіву Волинської області // Архіви України. – 2005. - № 1-3. – С. 148-151.

5.Гика В. та ін. Архівні установи Волині: історико-краєзнавчі нариси / В. М. Гика, М. Т. Забокрицька, А. П. Кравчук. – Луцьк: Надстир'я, 2004. – 40 с.

6.Державний архів Волинської області: Доповн. До путівника. – Луцьк, 1997. – 24 с.

7.Державний архів Волинської області: Путівник. – К., 1990. – 224 с.

8.Михайлюк О. Історичне краєзнавство на Волині в 1921-1939 рр. // Волинський музей. Історія та сучасність: тези та матеріали 1 науково-практичної конференції присв. 65-річчю волинського краєзнавчого музею та 45-річчю Колодяжнен. Літ.-матеріал. музею Лесі Українки. – Луцьк, 1997. – С. 7-8.

Семінарське заняття 9. Тема. Музеї України як сховища історичних джерел (4 год.).

План

1.Музейні фонди як джерела новітньої історії України.

2.Волинське музеєзнавство.

Література:

1.Мезенцева Г. Музеєзнавство. – К., 1980.

2.Бондар М., Мезенцева Г., Славін Л. Нариси музейної справи. – К., 1959.

3.Маньковська Р. Музеєзнавство в Україні. – К., 2000.

4.Музеї України: Довідник // Міністерство культури і мистецтв України. – К., 1999.

5.Шмелев В. Музей под открытым небом. – К., 1983.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин							
	Усього	у тому числі					Сам. Роб.	Контр. роб.
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.			
1	2	3	4	5	6	7	8	
Змістовний модуль 1. Джерелознавство в системі історичної науки.								
Тема 1. Джерелознавство як спеціальна галузь історичної науки	5	2				3		
Тема 2. Предмет і завдання історичного джерелознавства	7	2	2			3		
Тема 3. Писемні джерела – основа історичних досліджень	7	2			2	3		
Тема 4. Писемні джерела	7	2	2			3		
Тема 5. Періодика як історичне джерело	7	2	2			3		
Тема 6. Джерела особового походження	7	2	2			3		
Тема 7. Архівні документи як основа вивчення історії України	7	2	2			3		
Тема 8. Українське краєзнавство як складова джерелознавства історії України	9	2	2		2	3		
Тема 9. Музеєзнавство як одна з складових джерелознавства	5	2				3		
Разом за змістовним модулем 1	61	18	12		4	27		
Змістовний модуль 2. Особливості українського джерелознавства новітньої історії України (20-ті роки XX ст. – початок XXI ст.).								
Тема 10. Джерела до вивчення історії України 1917-1939 рр.		2				2		

Тема 11. Джерела з історії України міжвоєнного періоду (1921-1939 рр.)	2	2			2	
Тема 12. Джерелознавство історії України 40-80-х років ХХ ст.	2	2		2	3	
Тема 13. Загальна характеристика джерел з історії України 40-80-х років 20 ст.	2	2			3	
Тема 14. Українське джерелознавство в період суверенізації та відновлення державності України	2			2	3	
Тема 15. Джерела вивчення історії України в період незалежності (1991-2013 рр.)	2	2		2	3	
Тема 16. Актуальні проблеми сучасного джерелознавства	2	2		1	2	
Тема 17. Волинський край: джерелознавство новітньої історії	2	4		2	2	
Тема 18. Музеї України як сховища історичних джерел	2	2			2	
Разом за змістовним модулем 2	18	16		9	22	
Усього годин	36	28		13	49	

5. Теми практичних (семінарських) / лабораторних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Предмет і завдання історичного джерелознавства План 1.Поняття історичного джерела та їх класифікація. 2.Документознавство як наука. Поняття документ його функції, властивості та ознаки. 3.Книга, як вид документа.	4
2	Писемні джерела План 1.Загальний огляд писемних джерел. 2.Судово-слідчі документи. 3.Документи громадських об'єднань та політичних партій.	2
3	Періодика як історичне джерело План 1.Газети як різновид періодики. 2.Журнали.	2
4	Джерела з історії України міжвоєнного періоду (1921-1939 рр.)	4

	<p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Універсали Центральної ради як джерело дослідження історії України. 2. Голодомори 1921-1923 та 1932-1933 рр.: джерелознавчий аспект. 3. Видатні історичні персоналії в історії України 1920-30-х років.</p>	
5	<p>Загальна характеристика джерел з історії України 40-80-х років 20 ст.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Джерела з історії національно-визвольного руху України. 2. Джерелознавство з історії політичного, соціально-економічного та науково-культурного життя України 40-80-х роках 20 ст. 3. Джерела до вивчення дисидентського руху в Україні.</p>	2
6	<p>Джерела вивчення історії України в період незалежності (1991-2013 рр.)</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Акт проголошення незалежності України як джерело новітньої історії України. 2. Документи державних органів влади як історичне джерело. 3. Документи політичних партій та громадських організацій як джерело вивчення історії України.</p>	4
7	<p>Актуальні проблеми сучасного джерелознавства</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Архівні документи як основа дослідження історії України: загальний огляд та характеристика. 2. Інформаційний потенціал кінофотодокументів як історичного джерела.</p>	2
8	<p>Волинський край: джерелознавство новітньої історії</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Архівні документи. 2. Спогади і мемуари. 3. Періодична преса. 4. Кінофотодокументи.</p>	4
9	<p>Музеї України як сховища історичних джерел</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Музейні фонди як джерела новітньої історії України. 2. Волинське музеєзнавство.</p>	4
	Разом	28

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Джерелознавство в системі історичної науки.	4
2	Писемні джерела – основа історичних досліджень	4
3	Періодика як історичне джерело	4
4	Джерела особового походження	4
5	Архівні документи як основа вивчення історії України	4
6	Українське краєзнавство як складова джерелознавства історії України	4
7	Музеєзнавство як одна з складових джерелознавства	6
8	Джерела до вивчення історії України 1917-1939 рр.	6
9	Джерелознавство історії України 40-80-х років ХХ ст.	6
10	Українське джерелознавство в період суверенізації та відновлення державності України	6
	Разом	48

7. Індивідуальні завдання

ІНДЗ виконується студентом у вигляді наукового реферату загальним обсягом не менше дванадцяти друкованих сторінок. Обов'язковими елементами роботи є титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел. Максимальна оцінка 10 балів.

Перелік тем:

1. Поняття історичного джерела та їх класифікація.
2. Документознавство як наука. Поняття документ його функції, властивості та ознаки.
3. Книга, як вид документа.
4. Актові та діловодні документи.

5. Матеріали статистичні та соціальних досліджень.
6. Судово-слідчі документи.
7. Документи громадських об'єднань та політичних партій.
8. Загальний огляд та характеристика документів архівів України.
9. Класифікація архівних документів.
10. Газети як різновид періодики.
11. Журнали як різновид джерела.
12. Музейні фонди України – джерела вивчення новітньої історії України.
13. Музеєзнавство Волині.
14. Джерела з історії Української революції 1917-1920 рр.
15. Характеристика джерел міжвоєнного періоду (1921-1939 рр.).
16. Універсали Центральної ради як джерело дослідження історії України.
17. Голодомори 1921-1923 та 1932-1933 рр.: джерелознавчий аспект.
18. Загальна характеристика джерел з історії України періоду Другої світової війни.
19. Джерелознавство історії України другої половини 40-х – початку 60-х років 20 ст.
20. Джерела до вивчення історії України другої половини 60-х – першої половини 80-х років 20 ст.
21. Криза марксистської парадигми історії та формування нової джерельної бази в Україні.
22. Українське джерелознавство на переломному рубежі історії (друга половина 80-х початок 90-х років 20 ст.).
23. Відродження традицій національного джерелознавства в умовах незалежності України.
24. Архівні документи як основа дослідження історії України: загальний огляд та характеристика.
25. Інформаційний потенціал кінофотоментів як історичного джерела.
26. Конституція України як джерело новітньої історії України.
27. Акт проголошення незалежності України як джерело новітньої історії України.
28. Джерела з історії помаранчевої революції 2004 р.
29. Документи державних органів влади як історичне джерело.
30. Документи політичних партій та громадських організацій як джерело вивчення історії України.

8. Методи навчання

Навчання студентів проводиться різними методами, зокрема, лекційні та семінарські заняття, виконання індивідуальних творчих завдань, самостійна робота, контрольна робота.

9. Форма підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є залік.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Основним методом діагностики успішності студентів є опитування на практичних заняттях, виконання студентами індивідуальних творчих завдань, самостійна робота студентів, написання модульних контрольних робіт.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

В оцінюванні змістових модулів враховується аудиторна робота студента, систематична робота на лекційних та семінарських заняттях, результати написання модульної контрольної роботи. Окремо оцінюється ІНДЗ. Підсумкова форма контролю – залік.

Змістовий модуль – 12 балів – підготовка і робота на семінарах, 3 бали – за активну систематичну підготовку до лекційних та семінарських занять.

Поточний контроль (мах = 30 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
15	15	10	30	30	100

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	Задовільно	
1-59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання іспиту)

12. Методичне забезпечення

Питання для підсумкового контролю:

1. Предмет, завдання, структура історичного джерелознавства.
2. Основні групи джерел з вивчення новітньої історії України.
3. Поняття історичного джерела та їх класифікація.
4. Документознавство як наука.
5. Поняття документ.
6. Функції, властивості та ознаки документа.
7. Книга як вид документа.
8. Писемні джерела: загальний огляд та характеристика.
9. Акти та діловодні документи.
10. Матеріали статистичні та соціальних досліджень.
11. Судово-слідчі документи.
12. Документи громадських об'єднань та політичних партій.
13. Роль газет як джерела.
14. Провідне місце журналів.
15. Спогади та мемуари.
16. Щоденники, приватне листування, автобіографії.
17. Документи самвидаву.
18. Загальний огляд та характеристика документів.
19. Класифікація історичних джерел.
20. Класифікація архівних документів.
21. Українське краєзнавство: джерелознавчий аспект.
22. Волинський край: джерелознавчий аспект.
23. Джерела з історії Української революції 1917-1920-х рр..
24. Джерела з історії України міжвоєнного періоду 1921-1939 рр.
25. Західна Україна 1920-1930-х рр.: джерелознавчий аспект.
26. Універсали Центральної ради як джерело дослідження історії України.
27. Голодомори 1921-1923 та 1932-1933 рр.: Джерелознавчий аспект.
28. Видатні історичні персоналії як складова джерелознавства історії України 1920-30-х рр..
29. Загальна характеристика джерел з історії України періоду Другої світової війни.
30. Джерелознавство історії України другої пол. 1940-х поч. 1960-х рр.
31. Джерела з вивчення історії України др. пол. 1960-х – першої пол. 1980-х рр.
32. Джерела з історії національно-визвольного руху в Україні.
33. Джерела з вивчення дисидентського руху в Україні.
34. Відродження традицій національного джерелознавства в умовах Незалежної України.
35. Документи державних органів влади як історичне джерело.
36. Документи політичних партій та громадських об'єднань як історичне джерело.

37. Архівні документи: загальний огляд та характеристика.

38. Інформаційний потенціал кіно фотодокументів.

38. Музеєзнавство України: джерелознавчий аспект.

Модульна контрольна робота 1.

Варіант 1.

1. Поняття джерела, класифікація джерел.

2. Характеристика документів політичних партій і громадських об'єднань України.

Варіант 2.

1. Поняття документ: ознаки, функції.

2. Кримінально-слідчі документи як історичне джерело.

Модульна контрольна робота 2.

Варіант 1.

1. Діяльність історичних науково-дослідних установ 1920-х-1930-х рр.

2. Розвиток історичних знань в установах АН УРСР.

Варіант 2.

1. Газети як різновид джерела.

2. Владна доктрина української історії у перші післясталінські роки 1950-1960 рр.

13. Список джерел

1. Архіви України про пам'ятки історії та культури [Огляд фондів ЦДІАК, ЦДАВО України] // Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження. – К., 1998. – С. 108-120.

2. Архіви України: Бібліогр. покажчик. Зміст, 1947-1970 рр. / УДНДІАСД; Історичне т-во Нестора-Літописця; Уклад.: А. А. Батюк, М. І. Бутич. – К., 1999. – 199 с. – (Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки, Вип. 3).

3. Архівні установи України: Довідник / Автори-укладачі О. І. Алтухова, С. І. Андросова, Л. С. Анохіна та ін.; ред. кол. О. С. Онищенко, Р. Я. пиріг, Л. А. Дубровіна та ін.; Державний комітет архівів України, Міністерство культури і мистецтв України; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України. – К., 2000.

4. Архівознавство: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Редкол.: Я. С. Калакура та ін. – К., 1998.

5. Амеженко Н. О. Фонд Р-392. Картотека колишніх радянських військовополонених в Держархіві Волинської області – важливе джерело до історії краю Другої світової війни // Волинь у Другій світовій війні та перші повоєнні роки: Матеріали наук. Історико-краєзнавчої конференції присвяченої 50-й річниці перемоги над фашизмом 19-20 квітня 1995 р. – Луцьк, 1995. – С. 24.

6. Амеженко Н. О., Ревуха Г. М. Велика Вітчизняна війна в документах розсекречених фондів держархіву Волинської області // Волинь у Другій світовій війні та перші повоєнні роки: Матеріали наук. Історико-краєзнавчої конференції присвяченої 50-й річниці перемоги над фашизмом 19-20 квітня 1995 р. – Луцьк, 1995. – С. 23.

7. Алексеев Ю., Кульчицький С., Слюсаренко А. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985 – 1999 рр.). – К., 2000.

8. Багалій Д. Нарис української історіографії. Т.1, вип.1. Літописи; вип.2 Джерелознавство. – Харків, 1923, 1925.

9. Багатопартійна українська держава на початку ХХ ст.: Програмні документи перших українських політичних партій. – К., 1992.

10. Баран В. Україна: новітня історія (1945-1991 рр.). - Львів, 2003.

11. Баран В., Даниленко В. Україна в умовах системної кризи (1946-1980 рр.) // Україна крізь віки. – К., 1999. – Т. 13.

12. Бондар М., Мезенцева Г., Славін Л. Нариси музейної справи. – К., 1959.

13. Бондаренко Г. Вступ. Спеціальні (допоміжні) історичні дисципліни. – Луцьк, 1977.

14. Войцехівська І. Структура історичного джерелознавства: традиції та сучасні проблеми // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвідомчий збірник наукових праць. Вип. 3. Джерелознавчі дисципліни. – К., 2001. – С. 255-270.

15. Винниченко В. Відродження нації. – Ч. 1-3. - К., 1991.

16. Верстюк В. Українська Центральна Рада: Навчальний посібник. – К., 1997.

17. Веселова О., Марочко В., Мовчан О. Голодомори в Україні. 1921-1923. 1932-1933. 1946-1947: злочини проти народу. – К., Нью-Йорк, 2000.

18. Волинський держархів у м. Луцьку: Путівник / Ред.: П. В. Кашевський, А. А. Кондратюк, М. Р. Милусь. – Л., 1964. – 251 с.

19. Галенко О. Документальні публікації з історії Української РСР. Теорії та джерелознавчий аналіз. – К., 1991.

20. Галето О. Документальні публікації з історії Української РСР: теорія та джерелознавчий аналіз. – К., 1991.

21. Гетьман В. Як приймалась Конституція України: Нотатки учасника розробки Основного закону України. – К., 1996.

22. Гривачевський М. Листи з Соловків. – К., 1992.

23. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації 19-20 ст. – К., 2000.

24. Гика В. Історія Другої світової війни в документах Державного архіву Волинської області // Архіви України. – 2005. - № 1-3. – С. 148-151.

25. Гика В. та ін. Архівні установи Волині: історико-краєзнавчі нариси / В. М. Гика, М. Т. Забокрицька, А. П. Кравчук. – Луцьк: Надстир'я, 2004. – 40 с.
26. Державний архів Волинської області: Доповн. До путівника. – Луцьк, 1997. – 24 с.
27. Голод-геноцид 1933 року в Україні: історико-політологічний аналіз соціально-демографічних та морально-психологічних наслідків: Міжнародна науково-теоретична конференція. – К., 1998. – 28 листопада. – К., 1990.
28. Джерелознавство з історії України. Довідник. – К., 1998.
29. Довгопол В., Литвиненко М., Лях Р. Джерелознавство з історії Української РСР. – К., 1986.
30. Доній О., Синельников О. Історія України мовою документів і фактів. 1998-1999. – К., 1999.
31. Друковані та електронні засоби масової інформації України. Ч.1 Газети. – Кн.1, 2; Ч.2 Журнали. – К., 2000.
32. Довженко О. Господи, пошли мені сили: Щоденник, кіноповіді, оповідання, фольклорні записи, листи, документи. – Харків, 1994.
33. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення: ДСТУ 2 732-94. – Введ. 01.07.95. – К., 1994. – 33 с.
34. Державний архів Волинської області: Путівник. – К., 1990. – 224 с.
35. Історичне джерелознавство: Підручник. Калакура Я. С. та ін. – К.: Либідь, 2002.
36. Источниковедение истории СССР / Под ред. И. Д. Ковальченко. – М., Высшая школа, 1981.
37. Історичне джерелознавство: підручник / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська. – К., 2002.
38. Калакура Я. Українське історичне джерелознавство: традиції і сучасність // Константи. – 1996. - № 2-5.
39. Кулешов С. Про значення поняття документ // Бібліографічний вісник. 1995. - №1. – С. 1-4.
40. Калакура Я. Класифікація та ідентифікація джерел з українознавства // Українознавство в системі освіти. – К., 1996.
41. Кульчицький С. Україна між двома війнами (1921-1939 рр.). – К., 1999.
42. Колективізація і голод на Україні (1929-1933): Збірник документів і матеріалів. – К., 1992-1993.
43. Літопис нескореної України: Документи, матеріали, спогади. – Львів, 1993. Кн. 1-2.
44. Літопис УПА. В 28 т. – Торонто-Львів.
45. Лебідь М. Українська повстанська армія. – Львів. 1991.
46. Литвин В. Україна у першому повоєнному десятилітті (1946-1955). – К., 2004.
47. Ленартович О. Український національно-визвольний рух на Волині в роки Другої світової війни. – Луцьк., 2012.
48. Ляхощкий В. На рубежі тисячоліть: здобутки та перспективи Українського джерелознавства / Пам'ять століть. – 1998. - №5.
49. Лановик Б., Матейко Р. Роль та місце української діаспори в становленні незалежної Української держави. – Тернопіль, 2001.
50. Литвин В. Україна на межі тисячоліть (1991-2000 рр.). – К., 2000.
51. Макаруч С. Писемні джерела з історії України: Курс лекцій. – Львів: Світ, 1999.
52. Маркітан Л. Інформаційний потенціал кіно фотодокументів як історичного джерела // УІЖ. – 2002. - №5. – С. 34-49.
53. Мірчук П. Українська повстанська армія 1942-1952. Документи і матеріали. – Львів, 1991.
54. Музеї України: Довідник // Міністерство культури і мистецтв України. – К., 1999.
55. Михайлюк О. Історичне краєзнавство на Волині в 1921-1939 рр. // Волинський музей. Історія та сучасність: тези та матеріали 1 науково-практичної конференції присв. 65-річчю волинського краєзнавчого музею та 45-річчю Колодяжнен. Літ.-матеріал. музею Лесі Українки. – Луцьк, 1997. – С. 7-8.
56. Мезенцева Г. Музеєзнавство. – К., 1980.
57. Маньковська Р. Музеєзнавство в Україні. – К., 2000.
58. Політична історія України. ХХ століття: У 6 т. – Т. 6. – К., 2003.
59. Портнов А. Українська радянська історіографія: до постановки проблеми // Сучасність. – 2000. - №6. – С. 112-116.
60. Погорелова А. Музейна справа: орієнтири розвитку // Українська культура. – 1996. - №2. – С. 2-3.
61. Рубльов О., Реєнт О. Українські визвольні змагання. 1917-1921 рр. – К., 1999.
62. Сакада Л. Український історик: генеза, тематика, постаті. – К., 2003.
63. Скрипник Г. Етнографічний музей України. – К., 1989.
64. Скоропадський П. Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918. – К., Філадельфія, 1995.
65. Трофимович В. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). – Львів, 1995.
66. Швецова-Водка Г. Документознавство. Навчальний посібник. – К., 2007.
67. Шаповал Ю. Україна 20-50-х років: сторінки неписаної історії. – К. 1993.
68. Фарсоби В. Источниковедение и его метод: Опыт анализа понятий и терминологии. – М. Наука, 1983.
69. Яремчук В. Минуле України і історичній науці УРСР післясталінської доби. – Острог, 2009.